

1999-02-02

Konstitutionsutskottet

1 (2)

Ink 1999-02-02

Dnr 162 - 98/49

Anmälan om granskning av huruvida statsrådet Margareta Winberg har förfarit i strid mot regeringsformen 1 kap. 2 §

Den 27 november 1998 publicerade tidningen Expressen en debattartikel av statsrådet Margareta Winberg i hennes egenskap av jämställdhetsminister. I artikeln ger statsrådet sin förklaring till sambandet mellan mansrollen och mäns kriminalitet i form av bland annat gruppvåldtäkter. I artikeln slår jämställdhetsministern fast: "Männen begår brott och fokus måste naturligtvis sättas på det kön som bär skulden (min kursivering)."

Kriminaliteten och då inte minst den sexualbrottslighet som vissa män gör sig skyldiga till är självfallet ett allvarligt samhällsproblem som det är angeläget att komma till rätta med. I den delen finns det ingen anledning till kritik mot statsrådets uttalande. Det oacceptabla i hennes uttalande är förklaringen att män som kollektivt bär skuld till vissa mäns brottsliga handlingar. Winberg vill alltså ställa upp en generell norm enligt vilken varje person som tillhör det manliga könet – men inte det kvinnliga – är ansvarig för de kriminella handlingar som vissa män begår.

Sedd från straffrättslig synpunkt står det tänkande som statsrådet Winberg ger uttryck för genom sin formulering om det manliga könets kollektiva skuld direkt i strid mot de principer som det svenska straffsystemet i likhet med alla civiliserade staters straffordningar bygger på. I denna anmälan ifrågasätts statsrådets uttalande emellertid på strikt konstitutionell grund.

I regeringsformen 1 kap. 2 § anges vissa grundläggande mål för politiken. I paragrafens första stycke framhålls att den offentliga makten skall utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. I tredje stycket slås fast att det allmänna skall verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Där ges också uttryck för ett särskilt element i paragrafens inledande likhetsgrundssats, nämligen jämställdheten mellan könen. Genom detta målsättningsstadgande har jämställdheten mellan könen upphöjts till en grundläggande statsrättslig norm, som skall ligga till grund för de politiska beslutens innehåll, se bet. 1997/98:KU5, s. 14 ff.

Regeringsformens programstadgande om jämställdhet mellan könen återspeglar vad som gäller enligt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, Europakonventionens bestämmelser om lika behandling oberoende av bland annat kön och EG-rättens icke-diskrimineringsprincip. Vi har här att göra med en av demokratins mest grundläggande och centrala värderingar, nämligen varje individs rätt till likabehandling och till lika respekt vid utövande av offentlig makt.

Mot denna bakgrund bör klargöras huruvida statsrådet Winbergs uttalande i den åberopade artikeln, i vilken det manliga könet tillskrivs en kollektiv skuld för brott mot kvinnor som vissa män begår, är förenligt med regeringsformens programstadgande om grundläggande mål för politiken och den offentliga maktutövningen vad gäller respekten för enskilda individers lika värde, rätt till likabehandling och respekten för den enskilda människans frihet och värdighet.

Moderaterna

1999-02-02

2

Utöver att uttalandet inte i något avseende leder framåt vad avser jämställdheten mellan könen är det oroande från principiell utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete då uttalandet inte överensstämmer med regeringsformens krav på lika behandling av varje medborgare.

Beatrice Ask (m)